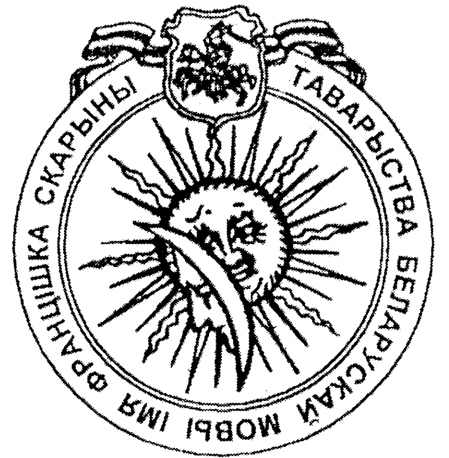
Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Наша слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года № 14 (502) 4 КРАСАВІКА 2001 г.

Абласныя канферэнцыі ТБМ

1 красавіка 2001 года ў Горадні адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя Гарадзенскай абласной арганізацыі ТБМ імя Францішка Скарыны.

Былі заслуханы справаздачы старшыні Гарадзенскай абласной рады ТБМ і Рэвізійнай камісіі. Было адзначана, што ТБМ на Гарадзеншчыне выстаяла, але праблемаў надзвычай шмат. Ліквідавана беларускае школьніцтва ў Горадні. Юрыдычны адрас Гарадзенская абласная рада мае ў Доме палякаў.

Абраны новы склад абласной рады ў складзе 10 чалавек і новы склад Рэвізійнай камісіі. Старшынём рады паўторна абраны Аляксандр Місцюкевіч. Абраны тры дэлегаты на з'езд ТБМ.

1 красавіка 2001 года ў Менску адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя Менскай абласной арганізацыі ТБМ імя Францішка Скарыны.

Былі заслуханы справаздачы старшыні Менскай абласной рады ТБМ і Рэвізійнай камісіі. На канферэнцыі выступіў старшыня ТБМ Алег Трусаў.

Абраны новы склад абласной рады ў складзе 7 чалавек і Рэвізійная камісія. Новым старшынём Менскай абласной рады абраны Юры Малаш. Старшынёй Рэвізійнай камісіі абрана Таццяна Анкуд. Абраны тры дэлегаты на з'езд ТБМ.

Удалападуладныя

Сорам за наш Менскі гарвыканкам выклікае іх рашэнне (спачатку адказалі, гл. "Наша слова" № 14 ад 14.03.01 г.), што мы, ТБМ "маем права правесці пікетаванне", каб прыцягнуць увагу кіраўніцтва нацыянальнай дзяржаўнай, сталічнай тэлекампаніі, іх супрацоўнікаў да праблемы роўнасці абедзвюх дзяржаўных моў пры падрыхтоўцы і выпуску ў эфір тэлерадыёпраграм, у парку Дружбы народаў – далёка ад гэтых тэлекампаній. Маўляў, пікетоўшчыкаў, як кажуць, далёка не паслалі, а пікетаваныя тэлевізійшчыкі самі да пікетоўшчыкаў прыбудуць, пакідаўшы свае працоўныя месцы, бо якім тады чынам можна туды трапіць. Пікет ладзіўся ж акурат у час, калі тэлевізійшчыкі сыходзяць з працы і пікет не можа застацца незаўважаным. Рашэнне гарвыканкаму -- гэта не што іншае, як правакацыя ісці на парушэнне.

Нягледзячы на сваё, адзначае ў лісце, рашэнне аб узгадненні канкрэтнага ў гэтым парку месца з ГУУС Менгарвыканкаму, нас, бы тых неразумных дзіцянят, ці шчанюкоў, што выгульваюць побач, засмечваючы калам усё наваколле, павучаюць, каб не стваралі перашкоды пешаходам ды транспарту. А каб адчувалі, хто ёсць хто, пагрозліва нагадалі, каб не парушалі грамадскі парадак і дзейнае заканадаўства, бо за гэта "прадугледжана адказнасць". А мы то, цёмныя, пэўна і не ведаем. Прачытаўшы такое рашэнне гарвыканкаму, паўстае пытанне: ці то нас сапраўды за дурняў прымаюць, ці то нашы чыноўнікі так адарваліся ад гэтага народу, каму абавязаны служыць верай і праўдай, што грамадзян, іх арганізацыі сталі лічыць такімі вось немаўлятамі, якіх трэба павучаць, ды нагадваць?

Але, што іх сароміць, ім спачуваць трэба, бо яны самі, бы тыя "браты меншыя" з парку Дружбы народаў, пастаўлены ў такія рамкі, пры якіх іншага выйсця няма, як за няблагі заробак прадаваць уласнае сумленне, служыць не тым, за чый кошт жалаванне атрымліваеш, а вышэйпастаўленаму. Але іх сумленне не мучыць, іх задавальняе такая ўдалая падуладнасць.

Мікола Лавіцкі, першы намеснік старшыні ГА "ТБМ імя Ф. Скарыны"

Новае выданне ТБМ

ТБМ выдала каляндарык да 125-годдзя з дня нараджэння Цёткі. Каляндарыкі на 2001-2002 навучальны год можна знайсці ў сядзібе ТБМ на Румянцава, 13 у Менску.

Тэматычны ўрок у Крупаве

22 сакавіка ў Крупаўскай школе Лідскага раёна адбыўся раённы сход дырэктароў. На мерапрыемстве прысутнічалі за 30 дырэктароў, а таксама загадчык райадукацыі Т. І. Лапко, старшыня прафкама прафсаюза адукацыі М. А. Шот, супрацоўнік гістарычна-мастацкага музея Н. А. Хацяновіч і сябар Саюза Беларускіх Пісьменнікаў аўтар кніг "Пагоня за мову", "Мой Грунвальд" С. В. Суднік. У ходзе тэматычнага ўрока пра Лідскі замак і мінулае Крупава школьнікі прадставілі сцэнку пра малавядомыя каму старонкі Лідчыны (паводле паэм С. Судніка "Літва" і "Давыд Гарадзенскі" і публікацый часопіса "Лідскі летапісец"). У канцы ўрока С. Суднік чытаў вершы на гістарычныя тэмы, а Н. Хацяновіч распавяла пра магчымасці супрацоўніцтва музеяў. Увесь урок ішоў на далікатнай беларускай мове.

Трэба адзначыць, што Крупаўская СШ носіць імя Ігната Дамейкі, ёсць музей нашага земляка, гісторыка, нацыянальнага героя Чылі, які калісьці жыў побач у мястэчку Заполле, дзе ўстаноўлены мемарыяльны помнік.

Алесь Хітрун.

Вельмішаноўныя землякі!

Пры вашай падтрымцы Міколам Котавым быў створаны на Бацькаўшчыне тэатр фальклёру "Бераг белых буслоў" з дзяцей забруджаных раёнаў Чарнобыльскай зоны. Сёння ён нясе людзям радасць і асалоду, родным словам, матчынай песняй, абрадам, танцам, музыкай.

Выступленні калектыву праходзяць з поспехам у вёсках і гарадах Беларусі.

Шчыра, сардэчна дзякуем землякам у ЗША: Беларуска-Амерыканскаму Грамадскаму цэнтру г. Саўт Рывер, прэзідэнту Жоржу Навумчыку; Фундацыі імя Пётры Крэчаўскага, прэзідэнту Янку Запрудніку.

Царкве Св. Еўфрасінні Полацкай

Царкве Св. Жыровіцкай Божай Маці

Тэатр фальклёру "Бераг белых буслоў"

Усім людзям хто аказваў дапамогу.

Віншуем Вас з Вялікаднем! Моцнага здароўя! Хрыстос Уваскрос!

Грамадскі дзіцячы цэнтр "Дзецям Чарнобыля"
г. Буда-Кашалёў Гомельскай вобласці Беларусь.

Весткі з Севастопаля адным радком

- 25 снежня 2000 года Севастопальская суполка ТБМ адзначыла Дзень Памяці Рагнеды.
- Першы дзень XXI стагоддзя сябры Таварыства сустрэлі на тэрыторыі старажытнага Херсанеса, дзе яны ўсталявалі герб "Пагоня" і бел-чырвона-белы сцяг, а святар Ігар Чыкіта прачытаў малітву за беларускі народ і краіну.
- Таксама сябры адзначылі 255 гадоў з дня нараджэння Тадэвуша Касцюшкі, у гонар якога на Гвардзейскім мысе ўсталявалі сцяг і запалілі паходню Волі.
- Штомесяц тамтэйшыя сябры ТБМ рыхтуюць перадачу "Пагоня", адметную сваімі пазыўнымі – гімнам "Пагоня" у выкананні Данчыка, якая гучыць у радыёэфіры на беларускай мове 30 хвілінаў і распавядае пра вядомых людзей Беларусі: Рагнеду, Тадэвуша Касцюшку, нашых сучаснікаў – Адама Мальдзіса, Аляксея Марачкіна.
- Севастопальцы, удзячныя мастаку Аляксею Марачкіну за падарунак – партрэт Максіма Багдановіча "Я не самотны", адзначылі 10 сакавіка дзень нараджэння мастака.

Паводле Валерыя Барташа.

Беларуская мова- ТБМ наша будучыня

Ахвяраванні на ТБМ

1. Надзея Барт-Юрэвіч (Германія)	-100 DM
2. Петруковіч Васіль (Менск)	- 3.500 р.
3. Яўсей М. (Горадня)	- 1.000 р.
4. Дамашэвіч Уладзімір (Клецк)	- 2.000 р.
5. Казлоўская У. У. (Менск)	- 1.000 р.
6. Кулевіч Я. Б. (Смаргонь)	- 5.000 р.
7. Нікалаюк А.В. (Менск)	- 5.000 р.
8. Кашэль Канстанцін (Менск)	- 1.000 р.
9. Ганчарова Валянціна (Менск)	- 500 р.
10. Анатоль Белы (Менск)	- 25.000 р.
11. Аддзел рэстаўрацыі і рэканструкцыі ДП "Менскапраект" (7 чал.)	- 5.000 р.
12. Фелікс Шкірманкоў (Слаўгарад)	- 2.000 р.
13. Жасновіч Верв Сымонаўна (г. п. Гарадзея Нясвіжскага р-на)	-- 2.000 р.

Першасная суполка Мар'інагорскага каледжу

1. Лахадыр М.Н.	- 1000 р.
2. Бірыла Л.А.	- 1000 р.
3. Філімончык Г.Ф.	- 1000 р.
4. Меляшкевіч І.В.	- 1000 р.
5. Адамовіч Ф.Ю.	- 500 р.
6. Новікаў І.Ю.	- 500 р.
7. Русаковіч В.С.	- 1000 р.
8. Брэская Л.І.	- 1000 р.

СШ №193 Фрунзенскай арганізацыі ТБМ г. Менска

1. Настаўнікі (10 чал) х 500 р.	= 5.000 р.
2. Вучні (50 чал) х 50 р.	= 2.500 р.

Бешанковіцкай суполка ТБМ імя Ф. Скарыны

1. Капойка Уладзімір	- 1.000 р.
2. Тракун Валянціна	- 1.000 р.
3. Пляхневіч Тамара	- 1.000 р.
4. Капціловіч Тамара	- 1.050 р.
5. Пятрашкевіч Мая Вас.	- 1.000 р.
6. Асташонак Людміла В.	- 1.000 р.
7. Курмель Ірына Васільеўна	- 1.000 р.
8. Капціловіч Іван	- 50 р.
9. Станкевіч Георгі	- 1.000 р.

Дзейнасць Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны па наданні роднай мове рэальнага статуса дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымаць ТБМ – справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Просім Вашыя ахвяраванні дасылаць на адрас: вул. Румянцава 13, г.Менск, 220005, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ № 3015212330014 у Менскай гардырэкцыі ААТ Белбізнесбанка код 764 праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк (камісійны збор пры гэтым не бярэцца).

№ 14 (502) 4 КРАСАВІКА 2001 г. наша СЛОВА

Праект

СТРАТЭГІЯ
развіцця беларускай мовы ў XXI стагоддзі

Падрыхтавалі: С. Запрудскі, А. Анісім, У. Кошчанка, С. Кручкоў, А. Мальдзіс, А. Таболіч, Г. Цыхун

Ад Рабочай групы па падрыхтоўцы Стратэгіі развіцця беларускай мовы ў XXI стагоддзі

Рабочая група рэкамендуе да друку на старонках "Нашага слова" першы варыянт праекту Стратэгіі, падрыхтаваны творчым калектывам у складзе С. Запрудскага, А. Анісім, У. Кошчанкі, С. Кручкова, А. Мальдзіса, А.Таболіч, Г. Цыхуна.

Рабочая група і самі ўкладальнікі не лічаць, што пададзены праект уяўляе сабой канчаткова апрацаваны, "кананічны" тэкст, у якім бездакорная структура, належным чынам дапасаваны розныя раздзелы, праведзена добрая рэдактарская праца, захаваны ўніфікаваны падыход да афармлення. Стратэгія ствараецца ў Таварыстве ўпершыню, таму працэс яе падрыхтоўкі нялёгкі і марудны. Укладальнікі адчуваюць патрэбу ўзгаднення выкладзеных імі пазіцый з шырокай супольнасцю.

Нягледзячы на магчымыя недахопы прапанаванага тэксту Рабочая група бачыць у ім багаты матэрыял для асэнсавання і абмеркавання і, жадаючы актывізаваць дыскусію напярэдадні з'езду, рэкамендуе яго да друку.

Змест:

УВОДЗІНЫ

А. Што такое Стратэгія?

Стратэгія – гэта падрыхтаваны калектыўнымі намаганнямі дакумент, у якім выкладзены блізкія і доўгатэрміновыя задачы захавання і развіцця беларускай мовы.

Стратэгія рыхтуецца Таварыствам беларускай мовы для Таварыства беларускай мовы. У Стратэгіі фармулююцца рэальныя задачы, якія Таварыства магло б выконваць ужо цяпер або – пры неабходным рэсурсавым забеспячэнні – праз нейкі час.

Адначасова ў працэсе выпрацоўкі Стратэгіі Таварыства усталёўвае партнёрскія адносіны з рознымі арганізацыямі, установамі, партыямі, міністэрствамі, СМІ і г. д. для далучэння да справы выпрацоўкі Стратэгіі як мага больш шырокага інтэлектуальнага рэсурсу. У ідэале Таварыства хацела б, каб падрыхтаваная ім з удзелам шырокіх грамадскіх сілаў Стратэгія трансфармавалася б ў Стратэгію развіцця беларускай мовы для беларускага грамадства ў цэлым.

Быўшы падрыхтаванай і зацверджанай, Стратэгія робіцца галоўным "ідэалагічным" і рабочым дакументам Таварыства мінімум на 20 гадоў. ТБМ мае кіравацца ў сваёй дзейнасці падрыхтаванай і зацверджанай Стратэгіяй. У працэсе рэалізацыі Стратэгіі пастаянна ажыццяўляецца кантроль за яе выкананнем. Канкрэтныя задачы могуць удакладняцца ў адпаведнасці з новым разуменнем.

Праз 20 гадоў праводзіцца агульная праверка правільнасці вызначанай мэты і задач Стратэгіі, аналізуецца ступень выканання закладзеных у Стратэгіі канкрэтных задач.

Б. Цяперашні стан беларускай мовы

Сучасная беларуская мова існуе ў 3-х разнавіднасцях: *літаратурная мова, народна-дыялектная мова і змешаная мова на беларускай аснове.* Усе людзі, якія карыстаюцца гэтымі разнавіднасцямі з'яўляюцца носьбітамі беларускай мовы. З аднаго боку, Таварыства спавядае **талерантнасць** у адносінах паміж носьбітамі ўсіх гэтых разнавіднасцяў. З другога, ТБМ падкрэслівае важнасць аваладвання літаратурнай мовай як мага большай колькасцю людзей.

Прынцып талерантнасці пашыраецца і на падыходы да сучаснай літаратурнай мовы, у межах якой суіснуюць дзве традыцыі. Адна разнавіднасць беларускай літаратурнай мовы атрымала назву "тарашкевіца" (паводле імя аўтара "Беларускай граматыкі для школ" Б. Тарашкевіча), другая – "чарнушэвіца" (паводле імя народнага камісара асветы Дзм. Чарнушэвіча). Абодва тыпы беларускай літаратурнай мовы маюць паміж сабой вельмі шмат агульнага і адрозніваюцца нязначнай колькасцю рысаў. Маючы вельмі неадназначнае пашырэнне ў грамадстве, абодва варыянты беларускай літаратурнай мовы тым не менш маюць выразны грунт для ўжывання. Таварыства стаіць за недапушчальнасць распальвання канфрантацыі паміж прыхільнікамі абодвух варыянтаў.

Згодна з дадзенымі перапісу 1999 года на беларускай мове штодня размаўляюць 37 працэнтаў жыхароў Беларусі. Можна, аднак, меркаваць, што сукупная колькасць носьбітаў беларускай мовы ў яе стандартызаванай і дыялектнай формах, а таксама тых, хто выкарыстоўвае змешаныя варыянты маўлення на беларускай аснове, сягае 7 – 8 мільёнаў чалавек, што складае 70 – 80 працэнтаў насельніцтва Беларусі. Падчас таго ж перапісу 74 працэнты (амаль тры чвэрці) грамадзян Беларусі прызналі беларускую мову сваёй роднай, і ў гэтым мы бачым вялікі патэнцыял для яе будучага развіцця.

В. Мэты і задачы

Галоўнай мэтай Стратэгіі развіцця беларускай мовы ў XXI стагоддзі з'яўляецца ***стварэнне ўмоў для захавання і доўгатэрміновага развіцця беларускай мовы як жывой, штодзённай мовы беларускага народа.***

"Найбліжэйшымі" мэтамі падрыхтоўкі Стратэгіі з'яўляюцца:

♦ максімальная рацыяналізацыя дзейнасці ТБМ;

♦ больш выразная пастаноўка ў грамадстве праблемы захавання і развіцця беларускай мовы;

♦ далучэнне да праблем развіцця беларускай мовы як мага большай колькасці людзей і арганізацый.

Дасягненне гэтых мэтаў прадугледжвае ажыццяўленне наступных *задач*:

1. Павелічэнне колькасці носьбітаў беларускай мовы.
2. Забеспячэнне магчымасцяў для ўжывання беларускай мовы
3. Паляпшэнне стаўлення да беларускай мовы

РАЗДЗЕЛ І
Павелічэнне колькасці носьбітаў беларускай мовы

1.1 Сфера адукацыі

У павелічэнні колькасці людзей, якія б выкарыстоўвалі беларускую мову у розных сферах жыцця, вельмі важнае месца займае сістэма адукацыі розных узроўняў. Важна забяспечыць непарыўнасць беларускамоўнага навучальнага працэсу на працягу ўсяго перыяду навучання: ад садка і да універсітэта. Для гэтага трэба мабілізаваць усе структуры, якія павінны забяспечваць непарыўнасць працэсу.

Абсалютна неабходна наладзіць сістэму падтрымкі і ўзаемадзеяння паміж галоўнымі ўдзельнікамі працэсу папулярызацыі беларускай мовы (беларускімі школамі, бацькоўскімі камітэтамі і інш.), каб яны не заставаліся сам-насам са сваімі праблемамі

Павінна быць забяспечана магчымасць навучання дзяцей і моладзі розным прадметам на беларускай мове у межах адукацыйнай сістэмы уключаючы: дашкольнае выхаванне; сярэднюю адукацыю; пазашкольнае выхаванне; спецыяльную адукацыю; вышэйшую адукацыю.

А. Дашкольнае выхаванне

Забеспячэнне эфектыўнай і даступнай падрыхтоўкі праз беларускую мову з'яўляецца вельмі важным як у працы з дзецьмі, якія размаўляюць на беларускай мове, так і з дзецьмі, якія вучацца размаўляць па-беларуску. Гэты перыяд з'яўляецца найбольш важным для закладкі падмурка, які павінен стаць гарантыяй таго, што дзеці будуць свабодна валодаць беларускай мовай на працягу ўсяго жыцця.

Не ўсе бацькі выбіраюць так званыя беларускія садкі, але калі мы хочам аднаўлення статусу мовы ў грамадстве, мы павінны выпрацоўваць пазітыўныя адносіны бацькоў да веданя іх дзецьмі беларускай мовы.

СПОСАБЫ ЎЗДЗЕЯННЯ:

❖ Заахвочваць персанал беларускамоўных садкоў трымацца беларускай мовы ў выхаваўчым працэсе. Дзеля гэтага з дапамогай бацькоўскіх камітэтаў ствараць фонды дадатковай матэрыяльнай падтрымкі, уключаць персанал у сферу адукацыйных праектаў, што забяспечваюць іх прафесійны рост.

❖ Ствараць сярод бацькоў камітэты з мэтай зацікаўлення ў выхаванні сваіх дзяцей у беларускамоўным асяроддзі.

❖ Уключаць беларускамоўныя садкі ў сферу міжнародных адукацыйных праектаў, спрыяць наданню беларускамоўнаму дашкольнаму выхаванню статусу элітнасці.

❖ Бесперапынна быць у кантакце і працаваць з дзяржаўнымі ўстановамі, адказнымі за дашкольнае выхаванне, з мэтай пашырэння сеткі беларускамоўных садкоў і іх падтрымкі.

Б. Сярэдняя адукацыя

Усе без выключэння навучэнцы сярэдніх навучальных устаноў павінны атрымліваць адукацыю на беларускай мове, каб пасля заканчэння школы яны маглі свабодна валодаць мовай ва ўсіх сферах жыцця. Дзеля гэтага павінна павышацца доля прадметаў, выкладанне якіх будзе весціся на беларускай мове. Павінна праводзіцца падтрымка настаўнікаў, якія выкладаюць па-беларуску.

СПОСАБЫ ЎЗДЗЕЯННЯ:

❖ Распрацаваць сістэму дапамогі беларускамоўным школам і схему іх супрацоўніцтва паміж сабой.

❖ Наладжваць сувязі з бацькоўскімі камітэтамі, дзе бацькі зацікаўлены ў адукацыі іх дзяцей на беларускай мове, дапамагчы наладзіць каардынацыю дзеянняў паміж рознымі бацькоўскімі камітэтамі, спрыяць стварэнню аб'яднанняў бацькоўскіх камітэтаў беларускамоўных школ і класаў.

❖ Садзейнічаць уключэнню школ з беларускай мовай навучання ў міжнародныя адукацыйныя праекты.

❖ Дамагацца ад вышанага статусу сярэдніх беларускамоўных навучальных устаноў з наданнем ім статусу ліцэяў або гімназій. Спрыяць станаўленню беларускамоўнай адукацыі як элітарнай.

❖ Абараняць правы грамадзян, якія жадаюць даць свайму дзіцяці адукацыю па-беларуску. Дамагацца праз Канстытуцыйны суд зняцця ўсіх фармальных абмежаванняў, якія дазваляюць мясцовым органам адукацыі пазбягаць выканання дзеючага заканадаўства. (У тым ліку гл. раздзел: *"Органы дзяржаўнага кіравання і юрыдычная база".*)

В. Пазашкольнае выхаванне

Вызначальным у выбары мовы зносін вельмі часта становіцца мова пазашкольных адукацыйных устаноў. Гэта гурткі, секцыі, клубы для дзяцей, дзе яны маюць магчымасць атрымаць дадатковыя навыкі і веды ў гуманітарных сферах.

СПОСАБЫ ЎЗДЗЕЯННЯ:

❖ Заахвочваць персанал пазашкольных навучальных устаноў, клубаў, палацаў дзяцей і моладзі, спартыўных секцый ствараць групы для беларускамоўных навучэнцаў.

❖ Спрыяць уключэнню тых устаноў, што прытрымліваюцца ў сваёй дзейнасці беларускай мовы, у міжнародныя адукацыйныя і гуманітарныя праекты.

❖ Тлумачыць бацькам перавагі атрымання пазашкольных ведаў на беларускай мове, матывуючы больш гарманічным выхаваннем і далейшай прыстасаванасцю да шматмоўнага асяроддзя, а таксама больш хуткай адаптацыяй да вывучэння іншых моў у будучыні.

❖ Заахвочваць персанал у працэсе выхавання трымацца беларускай мовы. Дзеля гэтага спрыяць прафесійнаму росту праз далучэнне да міжнародных адукацыйных праграм і трэнінгаў.

Г. Спецыяльная адукацыя

Найважнейшымі галінамі спецыяльнай адукацыі для функцыянавання мовы ёсць адукацыйныя ўстановы (каледжы, курсы і да т.п.), што рыхтуюць спецыялістаў у сферы гандлю, аказання паслуг, транспарту і г.д. Абавязковым чыннікам спецыяльнай адукацыі мусіць быць веданне будучымі спецыялістамі прафесійнай лексікі.

СПОСАБЫ ЎЗДЗЕЯННЯ:

❖ Разам з зацікаўленымі спецыялістамі распрацоўваць дапаможнікі для навучання прафесійнай лексіцы ў сферы аказання паслуг.

❖ Дамагацца праз групы ціску ўвядзення ў навучальныя праграмы абавязковага курса беларускай прафесійнай лексікі.

❖ Распрацаваць слоўнікі-дапаможнікі для кіроўцаў, якія маглі б карыстацца імі, аб'яўляючы назвы прыпынкаў.

Д. Вышэйшая адукацыя

Вышэйшая адукацыя забяспечвае грамадства высокаадукаванымі спецыялістамі, і вельмі важна, каб будучыя спецыялісты валодалі беларускай мовай і маглі прымяніць яе на працоўных месцах. Для гэтага павінны быць пашыраны ўжытак беларускай мовы ў межах навучальнага працэсу

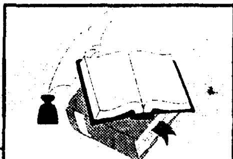
СПОСАБЫ ЎЗДЗЕЯННЯ:

❖ Шляхам правядзення адмысловых кампаній замацаваць у грамадскай свядомасці ненатуральнасць такой з'явы, калі ў незалежнай краіне адсутнічае магчымасць атрымання вышэйшай адукацыі на мове карэннай нацыянальнасці краіны.

❖ У найбліжэйшы час дамагчыся адкрыцця беларускамоўных плыняў ва ўсіх ВНУ Беларусі, з гэтай мэтай распачаць кампанію ціску на Міністэрства адукацыі, кіраўніцтва ВНУ, прадстаўнічыя органы улады краіны;

❖ Паралельна, незалежна ад дзяржавы, ствараць магчымасці атрымання вышэйшай адукацыі пры дапамозе інфармацыйных тэхналогій. (Больш падрабязна гл. раздзел *Інфармацыйныя тэхналогіі*).

(Працяг у наст. нумары.)

З красавіка Рычарду Баляслававічу Смольскаму спаўнілася 55 год

Наш зямляк доктар мастацтвазнаўства, старшыня Беларускага саюза літаратурна-мастацкіх крытыкаў, рэктар Беларускай акадэміі мастацтва. Але каб стаць такім чалавекам Рычарду Баляслававічу давялося шмат чаго зведаць. Яго творчы шлях быў нялёгкі, ён паспытаў свае сілы і як пісьменнік, і як драматург, і як рэжысёр.

Першы паэтычны твор Смольскага Р. Б. з'явіўся ў школьнай сценгазеце, калі аўтар вучыўся ў 6 класе. Затым ён спрабаваў іграць у школьных сцэнках. Папова Надзея Іванаўна, якая вучыла Рычарда Баляслававіча ўспамінае: "Мы ў клубе чыгуначнікаў ставілі спектакль пра Ламаносава, і Рычард так добра сыграў, што такога ад яго ніхто не чакаў". Напэўна, гэта першая тэатральная спроба адыграла значную ролю ў яго жыцці.

Пасля заканчэння школы Смольскі Р. Б. прымаў удзел у спектаклі гарадскога дома культуры "Над хвалямі Серабранкі", які быў паказаны не толькі перад гледачамі Ліды, але нават у Менску.

"Добры хлопчык, добра чытаў, актыўна ўдзельнічаў у самадзейнасці, прасіў парады куды лепш пайсці вучыцца: на гістарычны факультэт, ці ў тэатральны інстытут" – так успамінае пра свайго вучня заслужаны настаўнік Беларусі Бузава Алена Генрыхаўна.

Вычыўся Рычард Баляслававіч у тэатральна-мастацкім інстытуце ў Менску, дзе і пачаў займацца тэатразнаўствам. Пасля заканчэння працаваў на кінастудыі "Беларусьфільм" спачатку асістэнтам рэжысёра па рэквізіце, затым асістэнтам па рабоце з акцёрамі, пасля другім рэжысёрам – пастаноўшчыкам трупы.

Служыў у Куйбышаве ў акруговай газеце, там пачаў пісаць пра Куйбышаўскі тэатр імя Горкага.

Пасля войска вярнуўся на пасаду рэдактара творчага аб'яднання "Летапіс". Стаў аўтарам навукова-папулярнага кіначасопіса "Сельская гаспадарка Беларусі".

Затым скончыў аспірантуру, абараніў кандыдацкую і доктарскую дысертацыі, тэмай якіх была тэатральная дзейнасць.

Смольскі Р. Б. з'яўляецца аўтарам шматлікіх тэатразнаўчых артыкулаў. Дарэчы, свой першы артыкул "Героі жывуць вечна" надрукаваў у Лідскай газеце, раней яна мела назву "Уперад" у 1965 г.

Рычард Баляслававіч таксама аўтар радыёп'ес, сцэнарыяў дакументальных фільмаў, якія былі пастаўлены на рэспубліканскім радыё і паказаны па тэлебачанні.

З юбілеем, Вас, паважаны Рычар Баляслававіч! Няхай усе вашы задумы ажыцявяцца.

Навуковы супрацоўнік Лідскага музея Хацяновіч Н. А.

"Народнай асвеце" – 50 гадоў

2 красавіка 1951 года ў Менску было заснавана выдавецтва "Народная асвета". Кнігамі гэтага выдавецтва карыстаюцца чытачы ўсіх узростаў. І гэта не мае ніякага перабольшвання. Ад немаўляці, дзіцячага садку да заканчэння школы суправаджаюць кнігі яго маленькага слухача, а затым і юнага чытача. Пастаянна звяртаюцца да іх: настаўнікі, бацькі, метадысты ды выхавацелі. Гэта і метадычныя дапаможнікі, навукова-пазнавальныя выданні, арыгінальныя падручнікі, дыдактычныя матэрыялы. За 50 гадоў тысячы кніг гэтай тэматыкі атрымалі дашкольныя дзіцячыя ўстановы, школы ды іншыя навучальныя ўстановы. На працягу ўсяго гэтага часу супрацоўнікі выдавецтва імкнуліся, каб кніга была добрым дарадчыкам чытачу ў спасціжэнні свету і сябе ў гэтым свеце, каб яна была не толькі даступнай, але і прывабнай. У выдавецтве выдзяліліся і выходзяць кнігі ў серыях. Такія як "Гэта ты, мая Беларусь", "Школьнікам пра гісторыю Беларусі", "Скарбы мовы", "Этыка – школьнікам", "Школьнікам аб прафесіях" ды іншыя.

За паўвекавы перыяд склаліся сталыя традыцыі мастацкага афармлення кніг. У 1987 годзе "Буквар", "Народнай асветы" атрымаў залаты медаль на міжнародным кірмашы ў Ляйпцыгу. Іншыя кнігі нават у гады існавання СССР станавіліся лаўрэатамі ўзнагарод конкурсаў мастацтва кнігі, ВДНГ СССР і ВДНГ БССР.

Лепшыя выданні "Народнай асветы" перакладзены і выдадзены Літве, Латвіі, Эстоніі, Узбекістане, Малдавіі, Чэхіі і Кітаі.

Язэп Палубятка.

"Таварыству" – 75 гадоў

У красавіку 1926 года ў Менску было заснавана Таварыства культурных сувязяў Савецкай Беларусі з заграніцай, пазней у 1958 годзе пераіменавана ў Беларускае таварыства дружбы і культурных сувязяў з замежнымі краінамі. Сярод іншых заснавальнікамі Таварыства выступілі Янка Купала, Цішка Гартны, Міхась Чарот. Таварыства ўзнікла як грамадская дабраахвотная арганізацыя, якая паставіла на мэце знаёміць жыхароў Беларусі з жыццём і культурай іншых народаў, а таксама пашыраць за мяжой інфармацыю аб нашым жыцці. Гэтая арганізацыя і па сённяшні дзень падтрымлівае кантакты са шматлікімі арганізацыямі ў дзесятках краінаў свету.

Язэп Палубятка.

Мастацтва, знітаванае з роднай зямлёй

Выстава размясцілася ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы і была прысвечана 60-гадоваму юбілею мастака, які ён адзначыў 1 красавіка 2000 года. Гэта ўзрост, калі многія творцы ўжо зрабілі значны ўклад у скарбонку нацыянальнай культуры. І Уладзімір Басалыга выключэннем не з'яўляецца.

Басалыга не меў мастакоў сярод сваіх продкаў, і яго выбар можна лічыць амаль выпадковым. Бацька творцы загінуў у час вайны ў Берліне. Яго з братам і сястрой выхоўвала маці. Дарэчы, з яго братам я маю гонар быць знаёмым. Як і Уладзімір, Міхал Басалыга – графік, і да гэтага ён яшчэ дырэктар Менскай мастацкай вучэльні, дзя я вучыўся. Гэта вельмі прыемны, сумленны чалавек. Фактычна ён быў кіраўніком майго дыплому. Уладзімір і Міхал адрозніваюцца, але братняе падабенства яскрава праяўляецца ў аднолькавых чорных густых бровах над уважлівымі вачыма.

Большасць аўталітаграфій на выставе з'яўляецца лістамі з серыі "Помнікі дойлідства Беларусі".

Першы твор гэтай серыі – выява царквы ў Сынкавічах. Наогул усе аўталітаграфіі помнікаў з'яўляюцца як мастацкімі творамі, так і навуковымі дакументамі аб выглядзе пэўнага гістарычнага будынка. На кожнай гравюры разам з агульным выглядам царквы ці касцёла прадстаўлены яго фасад і адваротны бок. Але вырашана гэта без сухой дакладнасці дакумента. Мастак зацікаўлены ў тым, каб прыцягнуць увагу гледача да архітэктурнай зладжанасці пабудовы цераз яе ўспрыняцце ў прыродным асяроддзі. І хай гэты замак ці вежа будзе стаяць на абагуленай, амаль абстрактнай раўніне, Уладзімір Басалыга ці то стракатасцю аблокаў, светаценнем на каменных гранях, кампазіцыяй ліста імкнецца ажывіць, ачалавечыць помнік архітэктуры, імкнецца знайсці і раскрыць яго адметнасць.

Творца ў захапленні ўглядаецца ў сівыя муры Сынкавіцкай царквы, якая ўзвышаецца да самага неба. Суровасць старажытнай камяніцы майстар згладжвае далікатнымі галінкамі і складаным малюнкам мудрагеліста пераплеценых гронак.

Наступным творам з'яўляецца работа "Касцёл у мястэчку Гнёзна". Мастак выбіраў для аб'ектаў выяўлення славуцейшыя помнікі Бацькаўшчыны. Касцёл у Гнёзна, як вядома, лічыцца прыкладам цікавага спалучэння позняй готыкі і рэнесансу. Гэтае цэльнае, пазбаўленае вычурнасці збудаванне далёкае ад свецкай лёгкадумнасці. Нічога няма лішняга, кожная архітэктурная дэталь помніка служыць, здаецца, адзінай агульнай мэце, закладзенай дойлідамі – выстаяць гады, стагоддзі, як мага болей, каб навечна быць прыкладам выразнасці для нашчадкаў.

Найбольш з усіх твораў мяне ўразіў трэці. Ён перавышае па памерах астатнія гравюры з серыі "Помнікаў..." і не дарма, бо гэта знакаміты замак у Міры. Чорнай змрочнай глыбай ён як бы вырастае з неспакойнай, усхваляванай травы, зямлі. Вежы, быццам галовы магутных волатаў, завостранымі шаломамі працінаюць хмары. Большая частка вялізнай будыніны пагружана ў цень. Замак не кіпіць жыццём. Ён кінуты людзьмі. Кінуты даўно. У цёмных рэнесансных вокнах няма шкла, сцены напаўразбураныя. Рэшткі палаца за тоўстымі мурамі нядобра глядзяць на нас пашкоджанай кладкай. Ні агеньчыка не свеціцца ў непрагляднай цемры акон. Птушкі абляталюць старадаўнюю будыніну здалёк. Нават неба, здаецца, не абыякавае да трагізму гэтай карціны. Дзесьці на гарызонце заходзіць яно чорнымі, як бачна, хмарамі. Кучавыя аблокі падобныя выбухам, якія носяцца ў бясконцай вышыні.

Вобраз, данесены мастаком, поўны тугі па нашай забытай гісторыі, але ў той жа час ён цудоўны, грандыёзны. Над гэтым творам Уладзімір Басалыга працаваў больш за дзесяць гадоў таму. І, напэўна, іншым позіркам паглядзеў бы ён на Мірскі замак цяпер, калі жыццё патроху завітала і ў шматпакутныя муры. Вокны заззялі новым шклом, наверсы вежаў пазграбнелі, выцягнуліся і пакрыліся ярка-чырвонай дахоўкай. Палац больш не рэжа вока дзірамі ў сценах. Свежапабеленыя нішы асляпляльна зіхацяць на сонцы...

Далей з Міра мы пераносімся на паўночны ўсход і апынаемся ля пярліны беларускай праваслаўнай архітэктуры – Спаса-Еўфрасіннеўскай царквы ў Полацку. Як многа яна бачыла за свае больш чым 8 стагоддзяў, колькі людзей кланяліся гэтым белым сценам. Упрыгожаная цудоўнымі роспісамі скляпенні царквы прымаюць любога, хто прыходзіць сюды са шчырай душой.

Яшчэ адзін помнік абарончага дойлідства – Камянецкая вежа. Маўклівы і нерухомы, гэты будынак падобны на зубра, які прыпыніўся на ўзвышшы ў роздуме. І ствараецца ўражанне, што вежа стаяла і стаіць на гэтым месцы з самага ўтварэння свету. Спрадвечнасць камянецкага волата аўтар падкрэслівае і дубовымі галінкамі – дзецьмі волата – дуба – якія абрамляюць выяву знізу і з бакоў.

Затым мы бачым яшчэ больш старажытнае збудаванне – славутую Каложскую царкву ў Горадні. Войны не кранулі будынак. Чымсьці ён не прыйшоўся да спадобы прыродзе, і яна зруйнавала частку царквы опаўзнем у пазамінулым стагоддзі. Гэты помнік быццам ведаў, што з яго смерцю Беларусь страціць не проста архітэктурную пярліну, яна страціць прыклад цэлай школы старажытнага дойлідства, - і не даў стыхіі знішчыць сябе цалкам. Так і стаіць хорам, быццам недабудаваны, на высокім беразе Нёмана. Падмігваючы вернікам рознакаляровымі паліванымі керамічнымі пліткамі.

Наступны твор – вялікая панарама кавалачка аднаго з самых жывапісных месцаў Бацькаўшчыны – Навагрудчыны. Рассякаючы поле на дзве паловы, дарога на пярэднім плане нібы запрашае гледача прайсціся па гэтых прыгожых мясцінах. Яна то хаваецца за пагоркам, то выныравае дзесьці зусім знянацку. Прыватныя домікі хаваюцца па нізінах, калосяцца жытам нівы. Кульмінацыя кампазіцыі – два стромкія муры ў цэнтры на ўзгорку. І гэта не проста руіны, якіх процьма раскідана па краіне. Мала-мальскі эрудаванаму ў гісторыі чалавеку парэшткі тыя нагадваюць час, калі на іх месцы высіўся грозны замак першай сталіцы Вялікага Княства Літоўскага. Нялёгкія выпрабаванні выпалі на долю гэтай зямлі. Усё, што засталося нам ад былой велічы, знаходзіцца перад вачыма. І вось ужо некалькі соцень гадоў стаяць гэтыя адзінокія муры, спакойна назіраючы за жыццём сучаснага горада ды час ад часу перагаворваючыся з мададзейшым за яго касцёлам.

Пара наступных гравюр знаёміць з серыяй пад назвай "Радзіма мая дарагая". Яны прысвечаны тэме прыроды. На адной з аўталітаграфій выяўлены магутны дуб, скрозь крону якога прабіваюцца стылізаваныя прамяні сонца. Каля падножжа дрэва мастак размясціў разнастайныя рэчы – збан з малаком, хлеб і яблыкі на ручніку, калоссе, палявыя кветкі. Удалечыні, на супрацьлеглым беразе ракі, пастух сядзіць ля вогнішча, яго статак мірна пасецца на лузе. Творца ідэалізуе жыццё чалавека на фоне прыроды, падкрэслівае першаасінову натуральнага асяроддзя, якое з дагістарычных часоў і да сённяшняга дня з'яўляецца найбольш прыдатным для паўнавартаснага жыцця людзей.

Ізноў мы знаёмімся з "Помнікамі дойлідства Беларусі". Каляровая аўталітаграфія Спаса-Прэабражэнскай царквы ў Смалянах. Гэтае мястэчка на ўсходзе Айчыны вылучаецца вялікай калекцыяй помнікаў архітэктуры, не ў прыклад іншым пасёлкам гарадскога тыпу ў наваколлі. Дзе яшчэ ўбачыш у адной вёсцы і замак, і касцёл з кляштарным будынкам, маляўнічы парк, дзве царквы, капліцу? Але ад стану, у якім знаходзіцца большасць з усяго гэтага, слёзы наварочваюцца на вочы. Замак – толькі кавалак вежы, касцёл быццам пасля бамбёжкі, мураваная царква развальваецца на вачах, капліца зняважана. Адна гэтая драўляная цэркаўка на гравюры – светлая надзея на магчымае адраджэнне. Уладзімір Басалыга ачысціў для большай выразнасці прастору вакол будынка ад вялікіх дрэў.

Наступныя дзве гравюры – "Касцёл у Ішкальдзі" і "Царква ў Малым Мажэйкаве". Яны дапаўняюць адна адну кампазіцыйна і па сэнсу. Два храмы супрацьлеглых канфесій, узведзеныя ў амаль аднолькавы час, нібыта спаборнічаюць у прадстаўнічасці. Мураванкаўская царква, большая памерам, рвецца сваімі чатырма вежамі ў вышыню. Касцёл у Ішкальдзі падобны на ссутуленага ваяра з каменнымі жыламі франтону і контрафорсаў.

Не ўступаюць у мастацкай вартасці і апошнія творы з гэтай серыі аўталітаграфій "Спаса-Прэабражэнская царква ў Заслаўі", "Дом-фартэца ў Гайцюнішках" і "Вежа замка ў Любчы". Асноўнае прызначэнне гэтых будынкаў абавязкова суседнічае яшчэ з адной функцыяй – абарончай. Час вымагаў ад дойлідаў менавіта такіх канструкцый, якія маглі б служыць моцным прытулкам для людзей.

Замыкае выставу серыя "Мова наша родная", дзе літары алфавіту падаюцца са словамі і выявамі таго, што гэтыя словы азначаюць.

Нягледзячы на тое, што большасць твораў выставы я бачыў раней, яна пакінула прыемнае ўражанне ад спатккання з мастацтвам на блізкую мне тэму.

Васіль Мазуркевіч, студэнт БУК.

Мікола Котаў,
навуковы супрацоўнік НДЛ беларускага фальклору БДУ

Беларускі народны танец

Беларускі танец бярэ свой пачатак з глыбокай старажытнасці.

Гістарычныя ўмовы існавання беларусаў (цяжкі сацыяльны прыгнёт, пастаянная барацьба за захаванне сваёй нацыянальнай самабытнасці) абумовілі працяглую захаванасць у беларускім фальклёры слядоў старажытнасці.

Да нашага часу танец бытуе ў святах і абрадах. Каляды, Купалле, Дажынкі, Саракі, вясельныя гульні "Жаніцьба Цярэшкі", "Страла", "Куст", "Каза", "Юр'е", "Вялікдзень", "Сёмуха", "Жаніцьба коміна". І сярод іх у абрадах займае важнае месца харэаграфічны жанр, што захаваўся ў каляндарна-земляробчай і сямейна-бытавой абраднасці і якім з'яўляецца карагод, дзе арганічна злітыя мастацкія элементы харэаграфіі, гульнёвае дзеянне і песня.

Карагод займае сярод трохкутніка, утвораны трыма сумежнымі жанрамі фальклёру – песняй, гульнёй, танцам і драматызаваным дзеяннем, выразнасцю музыкай.

Таму карагод падзяляецца на тры групы: карагодныя песні, гульнёвыя карагоды і карагодныя танцы. Рух -- аснова карагоду, у ваджэнні і пахаванні стралы, земляробчым карагодзе свая магічная сіла ўздзеяння на зямлю. У купальскім карагодзе-вогнішча – адлюстраванне Сонца, асаблівасць карагода на Сёмуху – гэта варотцы. Увогуле карагоды падраздзяляюцца ў сваіх малюнках як колавы, шаранговы, змейкавы, земляробны, варотцавы.

М. Котаў з ансамблем "Марачанка" в. Морач Клецкага раёна. Фота А. Каляды.

Вось карагодная любоўная гульня з песняй, яна робіцца, як імправізавана на вечарынах, так і з падрыхтоўчым фальклёрным гуртом, адметная рыса карагодаў у тым што ў ім могуць удзельнічаць усе, хто пажадае.

Калі карагоды водзяць на сцэне, то ў гэтым выпадку патрэбна пастаноўка. У сярэдзіне пляцоўкі ці сцэны стаяць дзяўчына і хлопец, якія кахаюць адзін аднаго, яны і пачынаюць свой танец закаханых, у пластычных рухах, астатнія карагоднікі ўтвараюць кола, узяўшыся за рукі. Ідучы па колу спяваюць:

- А дзе ж вы былі ?
У карагодзе мы былі.
- А каго ж вы бачылі?
Бачылі мы парачку.
Жаўняра й лябёдушку
Стань лябёдка прытанцуй
Каго любіш пацалуй.

(Кожны радок песні паўтараецца двойчы).

Народны ансамбль "Верасок" в. Верасіца Жыткавіцкага раёна. Стваральнік М. Котаў

Дзяўчына што была ў цэнтры кола падыходзіць да хлопца (любога, які ёй да спадобы) цалуе яго, і яны танцуюць у цэнтры кола, а той што быў з ёй ідзе ў агульнае кола.

Ці вось другі варыянт, тыя што стаяць па колу, павінны быць праз аднаго дзяўчына, хлопец і тады на словы: *"Стань лябёдка прытанцуй, каго любіш пацалуй"*. Тыя што стаяць з лева (ці справа) цалуюцца.

Усё кола становіцца, дзяўчаты ўсе становяцца насупраць хлопцаў, прытанцоўваюць, цалуюцца, а тая пара якая была ў цэнтры ідзе ў кола, на яе месца становіцца тая пара куды яны станугь. Так працягваецца карагодная любоўная гульня пакуль усе пары не патанцуюць у цэнтры кола.

У Купальскім карагодзе свая асаблівасць свая спецыфіка і вадзілі яе заўсёды ў ноч на Івана Купалу, так сама з песнямі, у аснове гэта колавы карагод.

У вясновым Юраўскім карагодзе, пашана зямлі, гэта земляробчы карагод, у саміх словах і ваджэнні яго магічная сіла ўздзеяння на прыроду

"Дзе карагод ходзіць,
Там жыта родзіць,
А дзе не бывае,
То там палягае".

Ці вельмі цікавы карагод "Ваджэнне куста" у якім у працэсе карагоднага дзеяння упрыгожваюць каляровымі стужкамі куста.

Звычайна ў карагодаў, просты крок і просты малюнак, у руках карагоднікаў дзяўчат могуць быць галінкі, рушнікі, вяночкі, хусткі і іншыя рэчы.

А колькі прыказак і прымавак пра карагоды, танцы.

Вось некалькі з іх:

- На Юр'я – карагоды вадзілі, добрага ўраджаю прасілі.

- Купальскія карагоды ніколі не выйдуць з моды.

- Хто добра танцуе, той добра працуе.

- Каб фігуру добру маць, трэба полечку скакаць.

- Як Лявоніху станцую - маладой сябе адчую.

- Беларуская мова і танец, вось добры ў беларуса шанец.

- На поле хадзілі, карагоды вадзілі, зару сустракалі, ураджай добры малі.

- У танцы навад грудзі просяцца ў людзі.

Зпакон вякоў на Беларусі вадзілі карагоды, бо ён карагод мае вялікую магічную сілу ўздзеяння на прыроду, сяброўства людзей, ён вечны жанр фальклёру, золата спадчыны беларуса.

Мікола Котаў, г.Менск.

"Спевы пра даўніх ліцьвінаў да 1434 года"

XIII. Пра яцьвяга Комата, 1264 г.

Яцьвягі або яцьвінгі, другая назва судавы, судзіны - заходнебалцкае племя, якое на мяжы 1-га і 2-га тысячагоддзяў н. э. насяляла тэрыторыю паміж Нёманам і вярхоўем ракі Нараў. Некаторыя гісторыкі лічаць яцьвяжскімі Падлессе, Берасцейскую зямлю і частку Верхняга Панямоння. Яцьвягі былі цалкам знішчаны ў няроўных бітвах з іншымі народамі. Яны ніколі не ўцякалі з поля бітвы, ніколі не здаваліся ў палон, гінулі разам з сем'ямі. Яны рэзка адрозніваліся ад беларусаў і жмудзінаў смуглымі тварамі, чорнай вопраткай, хаця ў пачатку 2-га тысячагоддзя размаўлялі па-беларуску з балцкімі элементамі ў мове. Ад іх засталіся шматлікія тапанімічныя назвы.

Комат -- гістарычная асоба, правадыр яцьвягаў, загінуў у бітве з палякамі 22.06.1264 года.

Кома -- камета. Стрыйкоўскі піша пра камету, што ў той час пралятала над зямлёй. Ад яе быццам бы быў вялікі мор у Польшчы, як Божая кара за знішчэнне яцьвягаў.

Баляслаў Сарамлівы -- польскі кароль (1279).

Васіль Ліцьвінка.

Ян Чачот,
пераклад Кастуся Цвіркі

Музыка Я. Петрашэвіча

1.Вы пра Ко-ма-та-я - цьвя - га чу-лі? Не? Та-ды - у-
-ва - га! Быў той Ко - мат ні-бы ко - ма, гэй,
гэй! Не ся - дзеў ён сід-нем до - ма. 2. Як за-//-лой быў сам пра-
-шы-ты.
4. І па-// -біў - ся на ма - зу - рах. Дык згу - біў - ся
на ма - зу - рах.

Вы пра Комата - яцьвяга
Чулі? Не? Тады - увага!
Быў той Комат нібы кома, гэй, гэй!
Не сядзеў ён сіднем дома.

Як задумаў Сарамлівы
Баляслаў нелітасцівы
Знішчыць люд той вольналюбы, гэй, гэй!
Не збаяўся Комат згубы.

З гікам, смела, зухавата
Імчаў у бой, нібы на свята,
Біў чужынцаў прагавіты, гэй, гэй!
Ды стралой быў сам прашыты.

І паляк, як звар'яцелы,
Біў яцьвягаў дзень той цэлы,
Важака ужо не мелі, гэй, гэй!
А ўцякаць яны не ўмелі.

А таму сыны адвагі,
Ўсе загінулі яцьвягі.
Іх імя хіба мо рэкі, гэй, гэй!
Захавалі нам навекі.

Хоць даўно без іх Падляшша,
Ды край помніць іх бясстрашша.
А ўцалеў з іх хто ў віхурах, гэй, гэй!
Дык згубіўся на мазурах.

Рэдактар Станіслаў Суднік

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.
Пасведчанне аб рэгістрацыі:
№ 83 ад 28 чэрвеня 1996 г.
Адрас рэдакцыі:
220005, г. Менск, вул. Румянцава, 13.
Адрас для паштовых адпраўленняў:
231300, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: ns@lida1.lingvo.grodno.by

Рэдакцыйная калегія:
Людміла Дзіцэвіч, Алесь Гурыновіч, Ірына Марачкіна, Леакадзія Мілаш, Язэп Палубятка, Алесь Петрашкевіч, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзеней інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г.Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 2. 04. 2001 г.
Наклад 4600 асобнікаў. Замова № 965.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес.- 242 руб., 3 мес.- 726 руб.
Кошт у розніцу: 70 руб.